

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงการอ้างอิง หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ
ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การอ้างอิง

ขอบเขตที่จะกล่าวถึงในหัวข้อนี้ ครอบคลุมความหมายของการอ้างอิง การวิเคราะห์
การอ้างอิง และพฤติกรรมกรรมการอ้างอิง

การอ้างอิง (Citation) หมายถึง การกล่าวถึงงานอื่นที่ผู้เขียนใช้ประกอบงานของตน
โดยลงรายการในรูปของเชิงอรรถท้ายหน้า บรรณานุกรมหรือรายการอ้างอิงข้างท้ายเรื่อง
(ประภาวดี สืบสนธิ์, 2530)

การอ้างอิง นอกจากจะหมายถึง งานที่ได้รับการอ้างอิงแล้ว ยังหมายถึงการที่
นักวิชาการนำเรื่องราว ข้อความ ข้อคิด หรือวิธีการจากเอกสารเรื่องอื่น ๆ มากล่าวอ้างในงานเขียน
ของตนด้วยวัตถุประสงค์ต่างๆ (Frost, 1979) และการอ้างอิงยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความ
สัมพันธ์ของเอกสารที่อ้างอิง

สำหรับเหตุผลที่ผู้เขียนนำงานอื่นมาอ้างอิงในงานของคนนั้น Garfield (1979) ได้
ระบุเหตุผลไว้ดังนี้

1. เพื่อเป็นการยืนยันว่าข้อมูล ข้อเท็จจริงนั้นถูกต้อง
2. เพื่อให้เกียรติแก่นักวิชาการผู้เป็นเจ้าของผลงานที่ถูกอ้างอิง
3. เพื่อแสดงความเชื่อในงานที่ผู้เขียนอ้างอิง
4. เพื่อแสดงถึงวิธีการวิจัย และเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5. เพื่อชี้แหล่งเอกสารที่ให้คำอธิบายแนวความคิด หรือการใช้ศัพท์นั้นๆ เป็นครั้งแรก
6. เพื่อให้รายละเอียดของเอกสารที่ไม่เป็นที่แพร่หลาย หรือเอกสารที่มีคุณค่า
7. เพื่อให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการศึกษาต่อไป
8. เพื่อวิเคราะห์วิจารณ์งานเขียนของนักวิชาการคนอื่นๆ ที่มีมาก่อนแล้ว

การวิเคราะห์การอ้างอิง

การวิเคราะห์การอ้างอิง หมายถึง การศึกษาการอ้างอิงที่ปรากฏในเชิงบรรณานุกรม หรือรายการอ้างอิงโดยศึกษาลักษณะ ประเภท สาขาวิชา อายุ ภาษา ฯลฯ ของเอกสารที่ถูกอ้างอิง (ประภาวดี สืบสนธิ, 2530)

วิธีการศึกษาการอ้างอิงเริ่มจากเลือกงานเขียนที่จะนำมาวิเคราะห์ เอกสารนิยมนำมาวิเคราะห์การอ้างอิงมากที่สุด ได้แก่ วารสาร วิทยานิพนธ์ และรายงานวิจัย โดยทั่วไปผู้วิจัยจะคัดเลือกบทความในวารสาร วิทยานิพนธ์ หรือรายงานวิจัย เฉพาะสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง เพื่อศึกษาการอ้างอิงของเอกสารนั้นๆ ว่าอ้างอิงเอกสารประเภทใด สาขาวิชาใด ภาษาใด พิมพ์หรือผลิตปีใด และรายการใดได้รับการอ้างมากที่สุด จากนั้นรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแจง หรือนำมาคำนวณหาค่าร้อยละ สัดส่วนหรือจัดอันดับ ขั้นตอนที่สำคัญที่สุดในการวิเคราะห์การอ้างอิง คือ วรรณกรรมหรืองานเขียนที่เลือกมาเป็นกลุ่มตัวอย่างในการวิเคราะห์ ควรเป็นตัวแทนของวรรณกรรมหรืองานเขียนในกลุ่มนั้นได้ เพื่อผลที่ได้จะมีความเที่ยงตรงสูง (ประภาวดี สืบสนธิ, 2533)

สำหรับประโยชน์ของการวิเคราะห์การอ้างอิง มีทั้งประโยชน์ทางทฤษฎี และประโยชน์ในทางปฏิบัติ กล่าวคือ ในทางทฤษฎี การวิเคราะห์การอ้างอิงจะช่วยให้ผู้ศึกษาทราบถึงรูปแบบของการอ้างอิง และการใช้วรรณกรรมในสาขาวิชาต่างๆ ตลอดจนช่วยให้ผู้ศึกษาได้ทราบถึงประเภทของเอกสารที่ถูกอ้างอิง ซึ่งสะท้อนให้เห็นการเผยแพร่ของเอกสารประเภทต่าง ๆ เช่นสิ่งพิมพ์รัฐบาล วิทยานิพนธ์ และวารสาร เป็นต้น ส่วนในทางปฏิบัติ จะช่วยให้ผู้ศึกษาสามารถนำผลที่ได้ไปใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน กล่าวคือช่วยให้ทราบถึงการใช้ทรัพยากรของห้องสมุดทำให้สามารถนำผลการศึกษาไปพัฒนาทรัพยากรและจัดบริการสารสนเทศให้ตรงกับความต้องการของผู้ใช้ ตลอดจนวิธีการจัดเก็บเอกสารที่เหมาะสมกับการใช้ (Smith, 1981)

การวิเคราะห์การอ้างถึงแม้จะเป็นวิธีการที่มีคุณค่า สามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้หลายประการดังกล่าวข้างต้น แต่ก็มีข้อโต้แย้งในเรื่องความเที่ยงตรงของผลการวิเคราะห์ข้อมูลว่า ทำให้เกิดข้อจำกัดบางประการ ได้ดังนี้คือ

1. การเลือกสิ่งพิมพ์ที่จะนำมาใช้เป็นหน่วยการวิเคราะห์ หากนักวิจัยคัดเลือกสิ่งพิมพ์ที่ไม่ใช่ตัวแทนที่ดีของสิ่งพิมพ์ในสาขาวิชานั้นๆ ย่อมจะทำให้ผลการวิเคราะห์ขาดความเที่ยงตรงได้ (Line, 1979)

2. การวิเคราะห์การอ้างถึงในงานเขียนสาขาวิชาเดียวกัน แต่ถ้าเลือกสิ่งพิมพ์ต่างประเภทกันมาใช้เป็นหน่วยของการวิเคราะห์ อาจทำให้ผลการวิเคราะห์ที่ได้ต่างกัน (Subramanayam, 1975)

3. บางครั้งผู้เขียนอาจไม่อ้างถึงเอกสารเรื่องที่ใช่ และในขณะเดียวกันอาจอ้างถึงเอกสารเรื่องที่ไม่ได้ใช้จริง ซึ่งในการผลิตงานเขียนทางวิชาการ เอกสารที่ถูกอ้างถึงมากมักเป็นเอกสารที่ผู้เขียนหาได้สะดวก อย่างไรก็ตามเอกสารที่ไม่ถูกอ้างถึงไม่ได้หมายความว่าเอกสารนั้นไม่มีคุณค่าแต่อาจเป็นเพราะผู้เขียนไม่สามารถหามาอ่านได้ (Brittain, 1973)

4. การวิเคราะห์การอ้างถึงไม่สามารถบอกถึงเหตุผลที่ผู้เขียนเลือกอ้างถึงและไม่อ้างถึงเอกสารแต่ละรายการได้ (Friis, 1955)

พฤติกรรมกรอ้างถึง

พฤติกรรมกรอ้างถึง หมายถึง ลักษณะ วิธีการ และการปฏิบัติเพื่อการอ้างถึงเอกสารนั้นๆ

Broadus (1977) อธิบายว่าการศึกษพฤติกรรมกรอ้างถึง เป็นการศึกษาพฤติกรรม การค้นหาข้อมูล การรวบรวมข้อมูลของผู้ใช้ห้องสมุด รวมทั้งพฤติกรรมกรอ่านของผู้ใช้กลุ่มต่างๆ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักสังคมศาสตร์ เป็นต้น ว่าได้ใช้เชิงบรรณ และการอ้างอิงข้างท้ายหรือไม่ หรือในการค้นหาวรรณกรรมที่ต้องการนั้นค้นจากแหล่งใด เช่น จาก วรรณคดีวารสาร

สาระสังเขป หรือคั่นที่เล่มวารสาร หรืออ่านงานทบทวนวรรณกรรมที่ผู้อื่นได้รวบรวม คั่นโดยใช้ การอ้างอิงที่ปรากฏข้างท้าย หรือพบเอกสาร โดยบังเอิญ เป็นต้น

Broadus (1977) ยังชี้ให้เห็นว่า ถ้ารู้พฤติกรรมการอ้างอิง ว่าสัมพันธ์กับการอ้างอิงที่ ปรากฏในงานเขียนอย่างไร ผลที่ได้จากการวิเคราะห์การอ้างอิงจะมีความเที่ยงตรงมากยิ่งขึ้น และ จำนวนการอ้างอิงที่ปรากฏในเอกสารจะมีคุณค่าทำนายการใช้ทรัพยากรของห้องสมุดได้ นอกจากนี้ Soper (1976) ยังได้ระบุให้เห็นว่าความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ อ้างอิงด้วย

หลักสูตรการศึกษา โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ

โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือได้เริ่มก่อตั้งขึ้น ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2468 โดยเปิดให้การศึกษา แก่นายทหารเรือพรคนาวินมาโดยตลอด มีบางช่วงเวลาที่ประเทศไทยตกอยู่ในสถานการณ์ สงคราม และเหตุการณ์ภายในประเทศไม่ปกติจำเป็นต้องระงับการศึกษาไปเป็นระยะๆ จนครั้ง สุดท้ายในปี พ.ศ. 2497 จึงสามารถเปิดสอนได้อย่างต่อเนื่องมาจนปัจจุบัน

ตั้งแต่เริ่มก่อตั้ง โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือมีความมุ่งหมายเพื่อให้เกิดการศึกษาแก่นาย ทหารพรคนาวินโดยเฉพาะ ส่วนการวางหลักสูตร และเปลี่ยนแปลงแก้ไขหลักสูตรเป็นหน้าที่ ของกรมเสนาธิการทหารเรือ (โรงเรียนนายทหารเรือ, 2500)

ใน พ.ศ. 2499 เป็นปีแรกที่กองทัพอากาศได้ส่งนายทหารเข้าร่วมการศึกษาด้วย และ ต่อมากองทัพเรือได้จัดนายทหารพรคนาวิกโยธิน พรรคพิเศษ และพรรคกลิน เข้าร่วมการศึกษา ในปี พ.ศ. 2503 พ.ศ. 2506 และ พ.ศ. 2512 ตามลำดับ (โรงเรียนนายทหารเรือ, 2513)

ปัจจุบันโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือให้การศึกษาแก่นายทหารทุกพรรคเหล่าที่มี คุณสมบัติครบถ้วนทั้งจากหน่วยราชการในและนอกกองทัพเรือ รวมทั้งนายตำรวจ และ นายทหารเรือจากมิตรประเทศ

หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือแบ่งออกเป็น 5 หมวดวิชาคือ หมวดการปฐมนิเทศ หมวดวิชายุทธศาสตร์ หมวดวิชาเสนาธิการกึ่ง หมวดวิชาสงครามทางเรือ และวิชาการทหาร และหมวดวิชาพิเศษ (สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2538)

1. หมวดการปฐมนิเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนา พื้นฟู และปรับแต่งความรู้ของ นายทหารนักเรียนที่มีภูมิหลังต่างกันให้มีพื้นฐานความรู้ใกล้เคียงกัน โดยมีขอบเขตของการศึกษาดังต่อไปนี้คือ

ชุดวิชายุทธวิธีทางเรือทั่วไป เป็นการศึกษาในเรื่องหลักนิยม และยุทธวิธีในการรบทางเรือทั่วไป ศึกษาโครงสร้างกำลังรบของกองทัพเรือ และพัฒนาการทางทหารเรือ ซึ่งจำเป็นสำหรับ นายทหารนักเรียนในระดับโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ชุดวิชานี้เป็นการศึกษาเน้นหนักเฉพาะ เฉพาะนายทหารนักเรียนที่มีใช้นายทหารพรคนาวิน ซึ่งมีภูมิหลังต่างกันจะได้นำไปใช้ในการศึกษาหมวดวิชาอื่นๆ ต่อไป

ชุดวิชาการสื่อสาร ซึ่งเป็นการศึกษาเน้นหนักเฉพาะนายทหารนักเรียนที่มีใช้นายทหารพรคนาวิน เกี่ยวกับหลักการของการสื่อสาร โดยทั่วไป การกระจายและ การรับส่งของคลื่นวิทยุ และการสงครามอิเล็กทรอนิกส์เบื้องต้น

ชุดวิชาประกอบ ซึ่งเป็นการศึกษาทฤษฎี หลักการ และศิลป์ของการติดต่อสื่อสารทาง วาจา (Face - Face Communication)

2. หมวดวิชายุทธศาสตร์ มีความมุ่งหมายที่จะให้นายทหารนักเรียนมีความเข้าใจในหลัก และทฤษฎียุทธศาสตร์ ขั้นตอนและการประเมินเพื่อกำหนดยุทธศาสตร์ในระดับต่างๆ รวมทั้งความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของยุทธศาสตร์ในทุกระดับโดยสังเขป ซึ่งมีขอบเขตของการศึกษาดังนี้คือ

ชุดวิชาหลักยุทธศาสตร์ เป็นการศึกษาถึงกำลังอำนาจแห่งชาติ หลักยุทธศาสตร์ตามแนวความคิดของนักยุทธศาสตร์บางท่าน ความหมายของยุทธศาสตร์โดยทั่วไปในปัจจุบัน โครงสร้างของยุทธศาสตร์ชาติ และยุทธศาสตร์ทหารที่จะนำไปสู่การพิจารณา ยุทธศาสตร์ทางเรือ และเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนทางทหาร

ชุดวิชายุทธศาสตร์ทางเรือ เป็นการศึกษาถึงหลักยุทธศาสตร์ทะเล สมุทรทานุภาพ นาวิกานุภาพ และความต้องการประเภทของการปฏิบัติการทางเรือ ซึ่งจะทำให้มีความเข้าใจถึงการเตรียมกำลังและการใช้กำลังทางเรืออย่างเหมาะสมเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางเรือ (Naval Objective)

3. หมวดวิชาเสนาธิการกึ่ง เป็นวิชาพื้นฐานสำหรับนายทหารนักเรียนซึ่งจะต้องทำหน้าที่นายทหารฝ่ายอำนวยการอันเป็นหน้าที่หลักในการช่วยเหลือ และสนับสนุนผู้บังคับบัญชาในการวางแผนทางทหาร การทำข้อพิจารณาของฝ่ายอำนวยการเพื่อหาข้อตกลงใจและการบริหาร โดยนำเทคนิคใหม่ๆ ในด้านการวิเคราะห์และตกลงใจทางทหารมาช่วยประกอบในการพิจารณา เพื่อเสนอแนะข้อตกลงที่ดีที่สุดให้แก่ผู้บังคับบัญชา โดยมีขอบเขตของการศึกษาประกอบด้วยชุดวิชาดังต่อไปนี้คือ

ชุดวิชาการบริหารและการจัดฝ่ายเสนาธิการ เป็นการศึกษาเพื่อให้นายทหารนักเรียนได้ทราบและเข้าใจหลักการบริหาร และจัดระเบียบของหน่วยงาน

ชุดวิชาการเรียบเรียง และการบรรยาย การศึกษาชุดวิชานี้เป็นการศึกษาในเรื่องการคิด การเขียน และการพูด

ชุดวิชาการวิเคราะห์และการตกลงใจทางทหาร มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับการวิเคราะห์ตามวิธีทางวิทยาศาสตร์ เช่นการวิเคราะห์เชิงปริมาณ การวิเคราะห์ระบบ การวิเคราะห์การปฏิบัติการ และการวิเคราะห์เพื่อการตกลงใจ

ชุดวิชาการวางแผนทางเรือ มุ่งหมายที่จะเพิ่มพูนความสามารถของนายทหารนักเรียนในอันที่จะนำเอากรรมวิธีการวางแผนทางเรือไปใช้ในการแก้ปัญหาทางทหาร ได้

ชุดวิชาการกำลังพล เป็นการศึกษาเพื่อให้นายทหารนักเรียน ทราบถึงหลักการบริหาร กำลังพลที่จะ ได้กำลังพลซึ่งมีจำนวนคุณลักษณะและโครงสร้างที่เหมาะสมกับทหาร และเข้าใจถึงการจัดการกำลังพลในการวางแผนทางทหาร ศึกษาการบริหารกำลังพล ศึกษาและขีดการวางแผน กำลังพลในการวางแผนทางทหาร

ชุดวิชาการข่าวกรอง มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนเรียนรู้ถึงการข่าวกรองโดยทั่วไป การจัดทำประมาณการข่าวกรอง แผนรวบรวมข่าวกรอง ผนวกข่าวกรอง การต่อต้านการข่าวกรอง และความสัมพันธ์ระหว่างการวางแผนทางเรือกับการข่าว

ชุดวิชาการส่งกำลังบำรุง เป็นการศึกษาเพื่อให้นายทหารนักเรียนรู้และเข้าใจในเรื่อง การส่งกำลังบำรุง และกรรมวิธีวางแผนส่งกำลังบำรุง

ชุดวิชาการสื่อสารและอิเล็กทรอนิกส์ เป็นการศึกษาเพื่อให้นายทหารนักเรียนทราบ และเข้าใจในระบบการสื่อสารให้เกิดแนวความคิดในการใช้เครื่องมืออิเล็กทรอนิกส์ในการปฏิบัติการทางเรือ และสามารถวางแผนการสื่อสารได้

4. หมวดวิชาสงครามทางเรือและวิชาทหาร มีความมุ่งหมายเพื่อให้นายทหารนักเรียน มีความรู้เรื่องหลักนิยมของปฏิบัติการทางเรือขีดความสามารถและข้อจำกัดต่างๆ ของอาวุธทางเรือ การวางแผน การจัดกำลัง และควบคุมการปฏิบัติการกำลังรบทางเรือตลอดจนหน่วยสนับสนุนต่างๆ โดยมีขอบเขตของการศึกษาชุดวิชาดังต่อไปนี้คือ

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางเรือทั่วไป เป็นการศึกษาการปฏิบัติการทางเรือทั่วไป เพื่อให้นายทหารนักเรียนได้รับความรู้ และเกิดแนวความคิดในการใช้กำลังทางเรือ การปฏิบัติทางยุทธการที่สำคัญ และจำเป็นแก่กำลังทางเรือ การวิเคราะห์แนวโน้มการใช้กำลังทางเรือในอนาคต

ชุดวิชาการป้องกันฝั่ง เป็นการศึกษาเรื่องของการป้องกันฝั่งโดยมีความมุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักนิยม ลักษณะของภัยคุกคามที่จะเข้ามาสู่ฝั่ง ขีดความสามารถ ข้อจำกัด และความสัมพันธ์กับการปฏิบัติการของหน่วยกำลังทางเรือในทะเลของกองทัพเรือ

ชุดวิชาการสงครามทุ่นระเบิด มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจในหลักนิยม และวิธีดำเนินการสงครามทุ่นระเบิด ขีดความสามารถ ข้อจำกัด โจมหน้และวิวัฒนาการของอาวุธและยุทธวิธีใหม่ๆ ในการวางและตอบโต้ทุ่นระเบิด เพื่อนำไปสู่การวางแผนสงครามทุ่นระเบิด และประเมินขีดความสามารถการสงครามทุ่นระเบิดของกองทัพเรือ

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางอากาศและอากาศยาน ชุดวิชานี้มีความมุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณลักษณะ และการใช้กำลังทางอากาศไทยทั่วไป คุณลักษณะ และการใช้กำลังของอากาศยาน เพื่อประกอบการวางแผนการใช้กำลังทางเรือ และเกิดแนวความคิดในการพัฒนากำลังอากาศยาน การใช้กำลังทางอากาศของกองทัพเรือไทยในอนาคต

ชุดวิชาการปฏิบัติการปราบเรือดำน้ำ มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนรู้ และสามารถวางแผนปฏิบัติการปราบเรือดำน้ำในการรักษาเส้นทางคมนาคมทางทะเล และการคุ้มกันกองเรือเฉพาะกิจ หรือกองเรือพาณิชย์ได้

ชุดวิชาการปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบก การศึกษาชุดวิชานี้มีความมุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ในหลักนิยม การจัดส่งกำลัง และวิธีปฏิบัติร่วมกันระหว่างหน่วยกำลังต่างๆ ให้สามารถเป็นผู้บังคับบัญชาหน่วย และฝ่ายเสนาธิการของหน่วย ปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกได้ รวมทั้งให้นายทหารนักเรียนสามารถคาดหมายลักษณะของปฏิบัติการสะเทินน้ำสะเทินบกของกองทัพเรือไทยในอนาคตได้

ชุดวิชาการสงครามพิเศษ มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ความเข้าใจถึงวิธีดำเนินการสงครามพิเศษ และภัยคุกคามต่อประเทศไทยจากการสงครามพิเศษนี้ เพื่อให้นายทหารนักเรียนตระหนักถึงภัยอันตรายของประเทศ ซึ่งจะทำให้เกิดแนวความคิดในการเตรียมกำลัง และการใช้กำลังของกองทัพเรือในการตอบโต้ หรือสนับสนุนเหล่าทัพอื่นตอบโต้ภัยคุกคามนั้น

ชุดวิชาการปฏิบัติการตามลำน้ำ มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนมีความรู้ ความสามารถที่จะวางแผนการปฏิบัติการตามลำน้ำได้ และให้เกิดความคิดในการพัฒนาการจัดหน่วย การประกอบกำลังหลักนิยม และการปฏิบัติการของหน่วยปฏิบัติการตามลำน้ำร่วมกับหน่วยกำลังอื่นให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

ชุดวิชาการปฏิบัติการทางบก มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนได้ทราบถึงการจัดแนวความคิดและการปฏิบัติของกำลังทางบกอย่างกว้างๆ

ชุดวิชาการควบคุมเรือพาณิชย์และเรือประมง มุ่งหมายให้นายทหรนักเรียนเห็นความสำคัญของการควบคุมเรือพาณิชย์ และเรือประมง เกิดความรู้และแนวความคิดในการพัฒนา

ชุดวิชายุทธกีฬา เป็นการทดสอบแผนทางทหาร โดยใช้หรือไม่ใช้เครื่องมือเป็นอุปกรณ์ช่วยในการทดสอบ ในลักษณะที่ใกล้เคียงกับสภาพความเป็นจริง โดยมีความมุ่งหมายเพื่อเพิ่มความรุ้ ความสามารถ และประสบการณ์ของนายทหรนักเรียนในการวางแผนทางทหาร ในพื้นที่ที่คาดว่าจะเป็นที่ปฏิบัติการของกองทัพเรือในอนาคต

5. หมวดวิชาพิเศษ มีความมุ่งหมายให้นายทหรนักเรียนมีความรุ้ และความเข้าใจในเรื่องกฎหมายระหว่างประเทศ กิจการระหว่างประเทศ เศรษฐศาสตร์ ส่วนราชการและองค์การต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกัยุทธศาสตร์ทางเรือ พื้นฟูภาษาอังกฤษ ศึกษาและปฏิบัติเกี่ยวกับมารยาทสังคม การจัดเลี้ยงฝึกการเล่นกอล์ฟ และกีฬาอื่นๆ การติลาศ ตลอดจนการคูกิจการ และศึกษาภูมิประเทศ โดยมีขอบเขตการศึกษาประกอบด้วยชุดวิชาต่างๆ ดังนี้

ชุดวิชากฎหมายระหว่างประเทศ มุ่งหมายให้นายทหรนักเรียนมีความรุ้ในหลักการของกฎหมายระหว่างประเทศ โดยเฉพาะหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกัทะเลอันเกี่ยวกับการปฏิบัติการทางเรือ เพื่อนำไปประกอบการพิจารณาการวางแผนทางเรือ

ชุดวิชากิจการระหว่างประเทศ มุ่งหมายให้นายทหรนักเรียนมีความรุ้เกี่ยวกับสภาวะการณ์แวดล้อมระหว่างประเทศในปัจจุบัน และแนวโน้มของความสัมพันธ์ระหว่างประเทศในอนาคต

ชุดวิชาเศรษฐศาสตร์ เพื่อให้นายทหรนักเรียนมีความรุ้และความเข้าใจถึงอิทธิพลของการเศรษฐกิจของประเทศที่มีผลต่อยุทธศาสตร์ ซึ่งกระทบกระเทือนต่อยุทธศาสตร์และขีดความสามารถทางทหาร โดยศึกษาถึงหลักเศรษฐศาสตร์ทั่วๆ ไป ทั้งจุลภาคและมหภาค เศรษฐศาสตร์การคลัง เศรษฐศาสตร์ระหว่างประเทศ ปัญหาพื้นฐานทางเศรษฐกิจ ตลอดจนแนวโน้มเศรษฐกิจในอนาคต รวมทั้งการตัดสินใจโดยหลักเศรษฐศาสตร์

ชุดวิชากิจการภายในประเทศ มุ่งหมายให้นายทหรนักเรียนมีความรุ้ และความเข้าใจในกิจการของส่วนราชการ และหน่วยงานบางหน่วยที่มีความสัมพันธ์กัยุทธศาสตร์ทางเรือ

ชุดวิชาภาษาอังกฤษ มุ่งหมายเพื่อฟื้นฟูภาษาอังกฤษของนายทหารนักเรียน

ชุดวิชาสังคมศึกษา มุ่งหมายให้นายทหารนักเรียนได้ทราบหลักปฏิบัติเกี่ยวกับ มารยาทสังคม การทูตทหาร การจัดเลี้ยง ฝึกรการเล่นกอล์ฟ และกีฬาประเภทต่างๆ และฝึกซ้อมการ ลีลาศ

ชุดวิชาการคู่มือการและศึกษานุมิประเทศ เพื่อนำนายทหารนักเรียนไปคู่มือการของ หน่วยงานต่างๆ และศึกษานุมิประเทศทั้งใน และต่างประเทศ

สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูงได้วางระเบียบเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาของ นายทหารนักเรียนในแต่ละหลักสูตรไว้ โดยในส่วนของโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือกำหนดให้ มี การประเมินผลจากวิธีการดังนี้ (โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ, 2538)

1. การวัดผลการศึกษา ดำเนินการด้วยวิธีสอบความรู้เป็นรายบุคคล และเป็นคณะ
2. การประเมินค่าคุณลักษณะส่วนบุคคล ดำเนินการโดยสังเกตพฤติกรรม ในด้าน ต่างๆ ของนายทหารนักเรียน ซึ่งได้แสดงออกในระหว่างศึกษา เพื่อหาคุณสมบัติและความสามารถ ของนายทหารนักเรียน
3. การเขียนเอกสารวิจัย โดยวัดผลงานเอกสารวิจัยที่นายทหารนักเรียนแต่ละคนเขียน ขึ้นจากเรื่องที่ตนถนัด หรือจากปัญหาที่โรงเรียนฯ มอบให้

หลักสูตรการศึกษาของโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือได้กำหนดให้นายทหารนักเรียน ทุกคนต้องทำเอกสารวิจัยส่วนบุคคลมิฉะนั้นจะไม่ถือว่าสำเร็จการศึกษา และต้องทำในเรื่องที่ เกี่ยวกับกองทัพเรือ หรือกิจการของกองทัพไทยเท่านั้น (สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2538)

ในการเรียบเรียงและเขียนเอกสารวิจัย นายทหารนักเรียนจะต้องเรียนวิชาหลักการ และเทคนิคการบริหาร การวิเคราะห์และการตกลงใจทางทหาร การเรียบเรียงเอกสารวิจัย และ การเรียบเรียงการพิจารณาของฝ่ายอำนาจการ ซึ่งทางโรงเรียนเสนาธิการทหารเรือได้จัดให้เรียนให้ เสร็จสิ้นภายในสองเดือนแรกของการศึกษา หลังจากนั้นนายทหารนักเรียนต้องเสนอโครงเรื่องที่จะ

ทำวิจัยเพื่อขออนุมัติ และต้องส่งผลงานวิจัยหลังจากได้รับอนุมัติโครงการเรียบร้อยแล้วภายในระยะเวลาหกเดือน รวมทั้งต้องแสดงผลงานเป็นรายบุคคลหน้าชั้นเรียน โดยมีอาจารย์ซึ่งรับผิดชอบในสาขาวิชานั้นๆ ซึ่งทางโรงเรียนฯ ได้กำหนดไว้ให้ตั้งแต่ต้นประมาณสามท่านขึ้นไปเป็นผู้วิจารณ์ พร้อมกับเปิดโอกาสให้นายทหรนักเรียนที่เข้าฟังได้ซักถามข้อสงสัย

หลังจากที่นายทหรนักเรียนได้แสดงผลการวิจัยเรียบร้อยแล้ว ต้องส่งเอกสารวิจัยให้แก่โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือเป็นจำนวน 6 เล่ม ซึ่งทางโรงเรียนจะแจกจ่ายให้แก่ กองเอกสารวิจัย ศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ 1 เล่ม กองเรือยุทธการ 1 เล่ม สำนักงานวิจัยและพัฒนา กองทัพเรือ 1 เล่ม อีก 3 เล่มส่งให้แผนกห้องสมุด สถาบันวิชาการทหารเรือ จัดเก็บและให้บริการต่อไป (ภุชงค์ บุญยะวิโรจ, 2540 สัมภาษณ์)

ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง

ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง เป็นแหล่งรวบรวมหนังสือ วารสาร เอกสารวิจัย ตำรา และเอกสารต่างๆ ทั้งประเภททั่วไป และกำหนดชั้นความลับสำหรับให้ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรสังกัดกองทัพเรือ นายทหรนักเรียนทุกหลักสูตรการศึกษาและข้าราชการต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตรของสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง ใช้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มพูนความรู้ (สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2533) นอกจากนี้ห้องสมุดฯ ยังมีหน้าที่รับผิดชอบในการส่งเสริมวิชาการทั้งด้านการเรียนการสอน การวิจัยและการให้บริการวิชาการแก่นุคลากรในสถาบันฯ

ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง มีฐานะเป็นแผนก ขึ้นตรงกับฝ่ายวิชาการมีคณะกรรมการห้องสมุดทำหน้าที่กำหนดนโยบาย ควบคุม แนะนำและให้คำปรึกษาแก่เจ้าหน้าที่พัสดุ พิจารณางบประมาณ กำหนดความต้องการและเสนอแนะในการจัดหาทรัพยากรสารสนเทศ เพื่อให้ห้องสมุดมีทรัพยากรสารสนเทศที่เป็นประโยชน์ตามวัตถุประสงค์ และทันสมัยอยู่เสมอ

คณะกรรมการห้องสมุดฯ ประกอบไปด้วยผู้ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้ คือรองผู้บัญชาการสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง เป็นประธานกรรมการห้องสมุดฯ รองหัวหน้าฝ่ายวิชาการ เป็นรองประธานกรรมการห้องสมุดฯ ผู้อำนวยการกองแผนและพัฒนา รองผู้อำนวยการศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ทหารเรือ ผู้อำนวยการกองการจำลองยุทธ์ รองผู้อำนวยการโรงเรียนนายทหารพรตบกกลิน เป็นกรรมการห้องสมุดฯ หัวหน้าแผนกห้องสมุด เป็นกรรมการและเลขานุการ และ

ประจำแผนกห้องสมุด เป็นกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ (สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2533)

ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง มีบุคลากรทั้งหมด 8 คน ได้แก่ บรรณารักษ์ 1 คน ผู้ช่วยบรรณารักษ์ 3 คน และเจ้าหน้าที่ 4 คน ห้องสมุดสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูงยังประกอบด้วย 2 ห้องสมุด ดังนี้

ห้องสมุด 1 เป็นห้องสมุดทั่วไปมีหนังสือ ตำราประกอบการศึกษาวิชาการต่างๆ ตลอดจนวารสาร หนังสือพิมพ์ หนังสืออ้างอิง ทุกประเภท และเอกสารต่างๆ ไปที่ไม่กำหนด ชั้นความลับ หนังสือในห้องสมุด 1 จัดหมวดหมู่ด้วยระบบทศนิยมของดิวอี้

ทรัพยากรสารสนเทศในห้องสมุด 1 มีดังนี้ (ทองพันธ์ อัมสมัย, 2540 สัมภาษณ์)

หนังสือ

ภาษาไทย	10,446	เล่ม
ภาษาอังกฤษ	18,109	เล่ม

วารสาร (ที่บอกรับ)

ภาษาไทย	40	รายชื่อ
ภาษาอังกฤษ	34	รายชื่อ

วารสาร และจุลสาร ที่ได้รับเป็นอนินันทนการประมาณ 140 รายชื่อ

หนังสือพิมพ์ภาษาไทย 13 รายชื่อ

ห้องสมุดได้จัดให้มีคู่มือช่วยค้น โดยทำบัตรรายการให้กับหนังสือทุกเล่ม

บุคคลที่มีสิทธิใช้บริการในห้องสมุด 1 คือ ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรของกองทัพเรือ ครูหรือผู้บรรยาย ของหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ของสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง นายทหาร

นักเรียนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง และข้าราชการต่ำกว่าชั้นสัญญาบัตร พลทหาร และลูกจ้างสังกัด สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง (สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2533)

ห้องสมุด 2 เป็นห้องสมุดที่กำหนดชั้นความลับ เก็บเอกสารประจำภาคของ วิทยาลัยการทัพเรือ เอกสารวิจัยส่วนบุคคล และการพิจารณาฝ่ายอำนวยการของนายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือ ข้อพิจารณาฝ่ายอำนวยการ ของโรงเรียนนายทหารอาวุโส และ หนังสือตำรา หรือเอกสารของทางราชการที่กำหนดชั้นความลับ

สำหรับเอกสารวิจัยส่วนบุคคลของนายทหารนักเรียน โรงเรียนเสนาธิการทหารเรือที่มีในห้องสมุด 2 มีจำนวนทั้งสิ้น 1,445 รายการ

ห้องสมุด 2 มีการกำหนดระบบจัดเก็บโดยเฉพาะ กล่าวคือสำหรับเอกสารประจำภาค เอกสารวิจัยฯ การพิจารณาฝ่ายอำนวยการ และข้อพิจารณาฝ่ายอำนวยการ ทางห้องสมุดจะให้ เลขประจำหนังสือตามเลขประจำตัวของนายทหารนักเรียน แล้วจัดเก็บโดยแยกเอกสารประเภทเดียวกันไว้ด้วยกัน และในเอกสารประเภทเดียวกันนำมาเรียงตามปี พ.ศ. ของเอกสาร และเรียงตาม เลขประจำตัวของนายทหารนักเรียนอีกครั้งหนึ่ง ส่วนหนังสือตำรา หรือเอกสารของทางราชการที่กำหนดชั้นความลับเนื่องจากมีอยู่เป็นจำนวนไม่มาก จึงไม่มีการให้เลขประจำหนังสือ แต่จะวาง เรียงไว้ตามประเภท และเอกสารในห้องสมุด 2 ให้บริการในชั้นเปิด

ห้องสมุดได้จัดให้มีคู่มือช่วยค้น โดยทำบัตรรายการให้กับเอกสารวิจัยทุกเล่ม และ รวบรวมรายชื่อเอกสารวิจัยต่างๆ เรียงตามปีของเอกสาร และใส่แฟ้มเพื่อเป็นเครื่องมือช่วยในการ ค้นคว้า ส่วนหนังสือตำรา หรือเอกสารของทางราชการที่กำหนดชั้นความลับ ห้องสมุดได้จัดทำ คู่มือช่วยค้น โดยรวบรวมรายชื่อเรียงตามลำดับอักษรของชื่อเรื่องใส่แฟ้มไว้ให้บริการ

บุคคลที่มีสิทธิใช้บริการคือ ข้าราชการชั้นสัญญาบัตรของกองทัพเรือ ครูหรือผู้บรรยาย ของหลักสูตรการศึกษาต่างๆ ของสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง และนายทหารนักเรียนที่กำลัง ศึกษาอยู่ในสถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง (สถาบันวิชาการทหารเรือชั้นสูง, 2533)

ทั้งห้องสมุด 1 และห้องสมุด 2 ต่างให้บริการเช่นเดียวกัน คือ บริการ ยืม - คืน (ยืมได้ครั้งละไม่เกิน 5 เล่ม กำหนดส่งคืนเล่มละไม่เกิน 10 วัน) และบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศไทย

งานวิจัยในประเทศไทยเกี่ยวกับการอ้างอิงส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์การอ้างอิงในสาขาวิชาใดสาขาวิชาหนึ่ง และมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาลักษณะคล้ายคลึงกัน คือเพื่อศึกษาขอบเขตเนื้อหาวิชา ประเภทของเอกสารที่ถูกอ้างอิง อายุ และภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานวิจัยในประเทศไทย 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่วิเคราะห์การอ้างอิงเพียงอย่างเดียว และกลุ่มที่วิเคราะห์การอ้างอิงและวิเคราะห์พฤติกรรมการอ้างอิงร่วมกัน

งานวิจัยที่วิเคราะห์การอ้างอิงเพียงอย่างเดียว

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การอ้างอิงเพียงอย่างเดียว จะกล่าวถึงเฉพาะงานที่วิเคราะห์การอ้างอิงเอกสารทุกประเภท ส่วนงานวิจัยที่วิเคราะห์การอ้างอิงเฉพาะเอกสารประเภทใดประเภทหนึ่งจะ ไม่กล่าวถึง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

จรินทร์ สกุดถาวร (2515) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในวิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิตของวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร และสถาบันระหว่างชาติสำหรับการค้นคว้า เรื่องเด็ก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า วิทยานิพนธ์สาขาการศึกษาส่วนใหญ่อ้างอิงหนังสือมากกว่าวารสาร และอ้างอิงหนังสือ และวารสารภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย

ในปีเดียวกัน จารุพร สัทธาธิก (2515) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงของวิทยานิพนธ์ด้านสังคมศาสตร์ มนุษยศาสตร์ และการศึกษา ที่มีผู้จัดทำไว้แล้วในประเทศไทยผลการวิจัยพบว่า นักวิจัยส่วนใหญ่อ้างอิงหนังสือทั่วไปเป็นอันดับหนึ่ง อ้างถึงวารสารและหนังสือพิมพ์เป็นอันดับสอง อ้างถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นอันดับสาม และใช้หนังสืออ้างอิงน้อยกว่าสิ่งพิมพ์ประเภทอื่น ส่วน

เอกสารที่ถูกอ้างถึงเป็นภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย ยกเว้นสิ่งพิมพ์รัฐบาลที่ใช้สิ่งพิมพ์เป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ

ไพลิน ไชยเสนะ (2516) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์ด้านการศึกษาของผู้สำเร็จปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต และปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิตในระหว่างปีการศึกษา 2510-2515 ผลการวิจัยพบว่าผู้วิจัยส่วนใหญ่อ้างถึงหนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมา เป็นวิทยานิพนธ์ภาษาไทย และวารสารภาษาอังกฤษ ส่วนสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาไทยถูกอ้างถึงมากกว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลภาษาอังกฤษ

จิตรา ทับแสง (2518) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงที่ปรากฏในบรรณานุกรมของวิทยานิพนธ์ สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาประเภทหนังสือ และวัสดุห้องสมุดที่ใช้ประกอบการเขียนวิทยานิพนธ์ในสาขานี้ ผลการวิจัยพบว่ามี การอ้างถึงหนังสือเฉพาะวิชาบรรณารักษศาสตร์มากที่สุด รองลงมาเป็นการอ้างถึงสิ่งพิมพ์รัฐบาล และหนังสือทั่วไป

เปรมวัลย์ วาริธร (2520) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชา รัฐศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามี การอ้างถึงหนังสือทั่วไปภาษาไทยมากที่สุด รองลงมาคือหนังสือทั่วไปภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ยังพบว่านักศึกษาทั้งสองสถาบันใช้สิ่งพิมพ์ประเภทต่างๆ ที่เป็นภาษาไทยมากกว่าภาษาอังกฤษ ยกเว้นหนังสืออ้างอิง

อารีย์ ชื่นวัฒนา (2524) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์สาขา บรรณารักษศาสตร์ โดยได้ศึกษาถึงประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา ประเทศผู้ผลิตและ ลักษณะของเอกสารที่ถูกอ้างถึงในวิทยานิพนธ์สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ ที่มีขอบเขต เนื้อหา เกี่ยวกับห้องสมุดวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประเภทของเอกสารที่ถูกอ้างถึงมากที่สุดคือหนังสือ และวารสาร สาขาวิชาที่ถูกอ้างถึงมากที่สุดคือสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์ เอกสารที่ถูกอ้างถึงมากที่สุดเป็นเอกสารใหม่ๆ ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี เอกสารภาษาอังกฤษจะถูกอ้างถึงมากกว่าเอกสารภาษาไทย

พรพรรณ โปธิแก้ว (2525) ได้ศึกษาประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา ภาษา อายุ ของ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ สาขาประชากรศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่าหนังสือเป็นเอกสารที่ผู้เรียบเรียงวิทยานิพนธ์อ้างอิงมากที่สุด และเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงประมาณร้อยละ 90.00 ของการอ้างอิงทั้งหมดมีเนื้อหาวิชาทางด้านสังคมศาสตร์ และอ้างอิงเอกสารภาษาอังกฤษมากกว่าเอกสารภาษาไทย เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงส่วนใหญ่มี อายุไม่เกิน 10 ปี

มุกดา ชื่อมาก (2526) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในเอกสารวิจัยส่วนบุคคลของนักศึกษา วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ และ ภาษาของเอกสารที่นำมาอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่าเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือสิ่งพิมพ์ รัฐบาล เอกสารที่ถูกนำมาอ้างอิงอยู่ในขอบเขตเนื้อหาวิชารัฐประศาสนศาสตร์มากที่สุด นอกจากนี้ ยังพบว่าเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดมีอายุในช่วง 0 - 5 ปี และเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง มากที่สุดเป็นเอกสารภาษาไทย

พรพรรณ เลาลักษณ์เลิศ (2527) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในบทความวารสารทาง สังคมศาสตร์ที่พิมพ์เผยแพร่โดยมหาวิทยาลัยสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย เพื่อศึกษาถึง ประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา ซึ่งผลการวิจัยปรากฏว่าผู้เขียนบทความอ้างอิงหนังสือมากที่สุด รองลงมาเป็นวารสาร เอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมีขอบเขตเนื้อหาด้านรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ และ สังคมวิทยาเป็นหลัก เอกสารที่ถูกอ้างอิงส่วนใหญ่เป็นเอกสารใหม่ๆ ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี และอ้างอิงเอกสารภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย

กมลรัตน์ คัมภ์เกตุร (2528) ได้ศึกษาประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุของเอกสารที่ ได้รับการอ้างอิงในวิทยานิพนธ์ของนักศึกษาชั้นปริญญาโทและปริญญาตรี และงานวิจัยของอาจารย์คณะ วิศวกรรมศาสตร์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า วิทยาเขตเจ้าคุณทหารลาดกระบัง ผลการวิจัย พบว่าวารสารเป็นสิ่งพิมพ์ที่นักศึกษาและอาจารย์อ้างอิงมากที่สุด นอกจากนี้ยังอ้างอิงเอกสารใน สาขาวิชาเทคโนโลยีมากที่สุด และเอกสารที่ถูกอ้างอิงมากที่สุดเป็นเอกสารใหม่ ที่มีอายุไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี รวมทั้งอ้างอิงเอกสารภาษาอังกฤษมากกว่าภาษาไทย

งานวิจัยที่วิเคราะห์การอ้างอิงและวิเคราะห์พฤติกรรมการอ้างอิงร่วมกัน สำหรับงาน วิจัยในประเทศไทยที่วิเคราะห์การอ้างอิง และพฤติกรรมการอ้างอิงร่วมกันมีปรากฏสองชิ้น คือ

มารศรี ลือประเสริฐ (2530) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงเพื่อประกอบการเขียนงานวิชาการของอาจารย์ประจำในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ซึ่งผลการศึกษาในส่วนที่เกี่ยวข้องปรากฏว่าอาจารย์ส่วนใหญ่อ้างอิงเอกสารด้วยเหตุผล คือ เพื่อเป็นการยืนยันว่าข้อมูลข้อเท็จจริงนั้นถูกต้อง เอกสารที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิงมากที่สุดคือ หนังสือ รองลงมาเป็นวารสารและเอกสารอ้างอิงที่อาจารย์ใช้เพื่อการอ้างอิงมากที่สุด เป็นเอกสารส่วนตัว

สุจิตรา มลารักษ์ (2537) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงที่ปรากฏในรายงานการวิจัยและวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท สาขาวิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ ประเภท ภาษา อายุ และขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ถูกอ้างอิง รวมถึงเพื่อศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงของผู้เขียนรายงานการวิจัย และวิทยานิพนธ์ในสาขาวิชาดังกล่าวซึ่งผลการวิจัยพบว่าเอกสารประเภทที่ถึงอ้างอิงมากที่สุด คือ หนังสือ เอกสารภาษาไทย และเอกสารที่อยู่ในช่วงอายุ 1-5 ปี ถูกอ้างอิงมากที่สุด สำหรับขอบเขตเนื้อหาวิชาของเอกสารที่ถูกอ้างอิงมากที่สุดคือ เอกสารในหมวดสังคมวิทยา เหตุผลที่ผู้วิจัยคำนึงถึงมากที่สุดในการนำเอกสารมาอ้างอิงคือ เพื่อให้เกียรติเจ้าของงานเขียนเดิม

งานวิจัยต่างประเทศ

งานวิจัยในต่างประเทศได้มีการวิเคราะห์การอ้างอิงอย่างกว้างขวาง โดยในระยะแรกเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ ประเภท ขอบเขตเนื้อหาวิชา อายุ ภาษา และประเทศที่ผลิตเอกสารที่ได้รับ การอ้างอิง และต่อมาภายหลังได้ขยายขอบเขตการวิเคราะห์ออกไปรวมถึงการศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงด้วย

ในส่วนนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงงานวิจัยในต่างประเทศ 2 กลุ่มเช่นเดียวกัน คือ กลุ่มที่วิเคราะห์การอ้างอิงเพียงอย่างเดียว และกลุ่มที่วิเคราะห์การอ้างอิงและวิเคราะห์พฤติกรรมการอ้างอิงร่วมกัน

งานวิจัยที่วิเคราะห์การอ้างถึงเพียงอย่างเดียว

สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์การอ้างถึงเพียงอย่างเดียว จะกล่าวถึงเฉพาะงานที่วิเคราะห์การอ้างถึงเอกสารทุกประเภท ส่วนงานวิจัยที่วิเคราะห์การอ้างถึงเฉพาะเอกสารประเภทใดประเภทหนึ่งจะไม่กล่าวถึง ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

Lehnus (1971) ได้ศึกษาการอ้างถึงในงานเขียนสาขาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าเอกสารประเภทที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดคือหนังสือ และวารสาร และส่วนใหญ่เป็นเอกสารที่มีอายุไม่เกิน 10 ปี เอกสารในสาขาบรรณารักษศาสตร์ได้รับการอ้างถึงมากที่สุด รองลงมาคือสาขาการศึกษา และภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงส่วนใหญ่เป็นภาษาอังกฤษ

Miller (1974) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงวรรณกรรมในวิชาการกำหนดอายุโดยการหาปริมาณคาร์บอน 14 เพื่อศึกษาประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า ประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดได้แก่ วารสาร รองลงมาเป็นรายงานการประชุม และหนังสือ

Kubota (1976) ได้ศึกษาการอ้างถึงของวิทยานิพนธ์ทางด้านสารนิเทศศาสตร์ซึ่งผลการวิจัยพบว่าประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดเป็นวารสาร เอกสารที่ได้รับการอ้างถึงมากที่สุดเป็นเอกสารที่มีอายุต่ำกว่า 4 ปี และมีการอ้างถึงเอกสารภาษาญี่ปุ่นมากที่สุด (ภาษาที่เขียนวิทยานิพนธ์เป็นภาษาญี่ปุ่น)

La Borie และ Halperin (1976) ได้วิเคราะห์การอ้างถึงของวิทยานิพนธ์ที่เกี่ยวกับภูมิหลังทางบรรณารักษศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่ามี การอ้างถึงหนังสือมากที่สุด และอ้างถึงเอกสารในสาขาบรรณารักษศาสตร์ และสารนิเทศศาสตร์มากที่สุด รองลงมาเป็นเอกสารในสาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเบ็ดเตล็ด ตามลำดับ สำหรับอายุของเอกสารที่นำมาอ้างถึง พบว่าแตกต่างออกไปตามเนื้อหาของวิทยานิพนธ์ เช่นวิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้เครื่องจักรกลต่างๆ ในห้องสมุด ใช้เอกสารที่มีอายุไม่เกิน 5 ปีมากที่สุด วิทยานิพนธ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการจัดองค์กร และบริหารงาน งานเทคนิค และบริการผู้อ่านใช้เอกสารที่มีอายุ

ไม่เกิน 10 ปีเป็นส่วนใหญ่ ส่วนภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิง พบว่าเอกสารภาษาอังกฤษ ได้รับการอ้างอิงมากกว่าเอกสารภาษาอื่น

งานวิจัยที่วิเคราะห์การอ้างอิงและวิเคราะห์พฤติกรรมการอ้างอิงร่วมกัน

Frost (1979) ได้ศึกษาการอ้างอิงในงานเขียนสาขาวิทยาศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ซึ่งผลการวิจัยพบว่างานเขียนในสาขามนุษยศาสตร์มักอ้างอิงเอกสารเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับงานเขียนนั้นแก่ผู้อ่าน และเป็นการให้เกิดริเริ่มเจ้าของงานเขียนเดิม ส่วนงานเขียนในสาขาวิทยาศาสตร์มักอ้างอิงเอกสารเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อมูล หรือเนื้อหาที่เขียน

Prabha (1983) ได้ศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงของนักวิชาการในสาขาการบริหารธุรกิจ ผลการวิจัยพบว่าแหล่งเอกสารที่ผู้เขียนใช้ค้นคว้าเพื่อนำเอกสารมาอ้างอิงส่วนใหญ่เป็นแหล่งเอกสารส่วนตัว แต่เอกสารที่ขี้นมาจากห้องสมุดกลับถูกอ้างอิงมากกว่าเอกสารที่ได้จากแหล่งเอกสารส่วนตัว

Cullars (1990) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในงานเขียนสาขามนุษยศาสตร์ที่เขียนด้วยภาษาสเปนและอิตาลี ที่พิมพ์ในปี ค.ศ.1980 โดยศึกษาในเรื่องของ ประเภท ภาษา อายุ ขอบเขตเนื้อหาวิชา และศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงในด้านเหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เขียนอ้างอิงหนังสือมากที่สุด รองลงมาเป็นวารสาร และงานเขียนภาษาสเปนจะอ้างอิงเอกสารภาษาสเปนมากที่สุด ในขณะที่งานเขียนภาษาอิตาลีอ้างอิงเอกสารภาษาอิตาลีมากที่สุด และอ้างอิงเอกสารในช่วงอายุไม่เกิน 30 ปี และเป็นเอกสารในสาขาวรรณคดีมากที่สุด นอกจากนี้ผู้เขียนได้ระบุเหตุผลในการอ้างอิงว่าเพื่อแสดงการยอมรับความคิดเห็นหรือเพื่อให้เกิดริเริ่มเจ้าของงานเดิมมากที่สุด

Cullars (1992) ได้วิเคราะห์การอ้างอิงในงานเขียนสาขาศิลปะ ที่พิมพ์ในปี ค.ศ. 1986 โดยศึกษาในเรื่องของ ประเภท ภาษา อายุ ขอบเขตเนื้อหาวิชา และศึกษาพฤติกรรมการอ้างอิงในด้านเหตุผลในการนำเอกสารมาอ้างอิง ผลการวิจัยพบว่า ผู้เขียนอ้างอิงหนังสือมากที่สุด รองลงมาเป็นวารสาร และอ้างอิงเอกสารภาษาอังกฤษมากที่สุด ส่วนอายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดคือ ช่วงอายุไม่เกิน 35 ปี และอ้างอิงเอกสารในสาขาศิลปะมากที่สุด ส่วนเหตุผลที่ผู้เขียนคำนึงถึงมากที่สุดในการอ้างอิง คือ เพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาให้กับผู้อ่าน

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งของไทย และต่างประเทศดังกล่าวข้างต้น พบว่า ส่วนใหญ่เป็นการวิเคราะห์การอ้างอิงเอกสารในสาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ส่วนการวิเคราะห์การอ้างอิงในสาขาวิทยาศาสตร์ มีปรากฏเฉพาะในงานวิจัยของ กมลรัตน์ ตันฑเกตุ (2528) Miller (1974) และ Frost (1979) สำหรับประเภทของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด พบว่าผลการวิจัยส่วนใหญ่ปรากฏตรงกันคือ เอกสารที่ได้รับการอ้างอิง คือ หนังสือ ขกเว้นงานวิจัยของ กมลรัตน์ ตันฑเกตุ (2528) Miller (1974) และ Kubota (1976) ซึ่งพบว่าวารสารเป็นเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในการเรียบเรียงวิทยานิพนธ์ของนักศึกษา และในการเขียนงานทางวิชาการและงานวิจัยของ มุกดา ชื่อมาก ซึ่งพบว่าสิ่งพิมพ์รัฐบาลเป็นเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุดในการเรียบเรียงงานวิจัยของนักศึกษาวิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร ภาษาของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงในการเขียนวิทยานิพนธ์ และงานเขียนทางวิชาการในประเทศส่วนใหญ่ปรากฏผลตรงกันว่าเป็นเอกสารภาษาอังกฤษ ขกเว้นงานวิจัยของ เปรมวัลย์ วาริธร และ มุกดา ชื่อมาก ที่พบว่าอ้างอิงเอกสารภาษาไทยเป็นส่วนใหญ่ เช่นเดียวกับงานวิจัยในต่างประเทศซึ่งผู้เขียนมักจะอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาเดียวกับงานเขียนของตนได้แก่ งานวิจัยของ Kubota (1976) ซึ่งพบว่ามี การอ้างอิงเอกสารภาษาญี่ปุ่นมากที่สุดและ Cullars (1990) ซึ่งพบว่างานเขียนภาษาสเปนอ้างอิง เอกสารภาษาสเปนมากที่สุด และงานเขียนภาษาอิตาเลียนอ้างอิงเอกสารภาษาอิตาเลียนมากที่สุด

สำหรับอายุของเอกสารที่ได้รับการอ้างอิงมากที่สุด พบว่าอยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 5 ปี และ 10 ปี ขกเว้นงานวิจัยของ Cullars (1990; 1992) ซึ่งวิเคราะห์การอ้างอิงเอกสารในสาขามนุษยศาสตร์ พบว่ามีอายุในช่วงไม่เกิน 30 ปี และ 35 ปี

ในด้านพฤติกรรมการอ้างอิงผลการวิจัยของ มารศรี ลือประเสริฐ (2530) และ Frost (1979) พบว่าผู้เขียนส่วนใหญ่อ้างอิงเอกสารด้วยเหตุผลคือ เพื่อเป็นการยืนยันว่าข้อมูล ข้อเท็จจริง นั้นถูกต้อง ในขณะที่งานวิจัยของ สุจิตรา มาลาภิรักษ์ (2537) และงานวิจัยของ Cullars (1990) พบว่าเหตุผลที่ผู้เขียนคำนึงมากที่สุดในการนำเอกสารมาอ้างอิงคือ เพื่อให้เกียรติเจ้าของงานเดิม